

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์ที่ประทับใจในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา
และเขียนบรรยายใต้ภาพตามหัวข้อที่กำหนดให้

เหตุการณ์ประทับใจ คือ

.....

.....

.....

.....

ประทับใจ เพราะ

.....

.....

.....

.....

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ใบงานที่ ๐๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายของข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง

๑. ในช่วง **สองทศวรรษ** ที่ผ่านมา บ้านเมืองของเรามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

.....

.....

.....

๒. ปัจจุบันโลกเข้าสู่ **พุทธศตวรรษที่ ๒๖** แล้ว

.....

.....

.....

๓. คริสต์สหัสวรรษปัจจุบัน คือ **คริสต์สหัสวรรษที่ ๓**

.....

.....

.....

๔. กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีอันยิ่งใหญ่ของไทยมากกว่า **๔ ศตวรรษ**

.....

.....

.....

๕. ร่วมเปิดประวัติศาสตร์โบราณวัตถุที่มีอายุกว่า **๑๐ ทศวรรษ**

.....

.....

.....

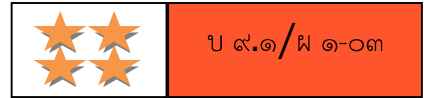
กลุ่มที่.....สมาชิก ๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

ใบงานที่ ๐๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของไทย

กลุ่มที่.....สมาชิก ๑.

๒.

๓.

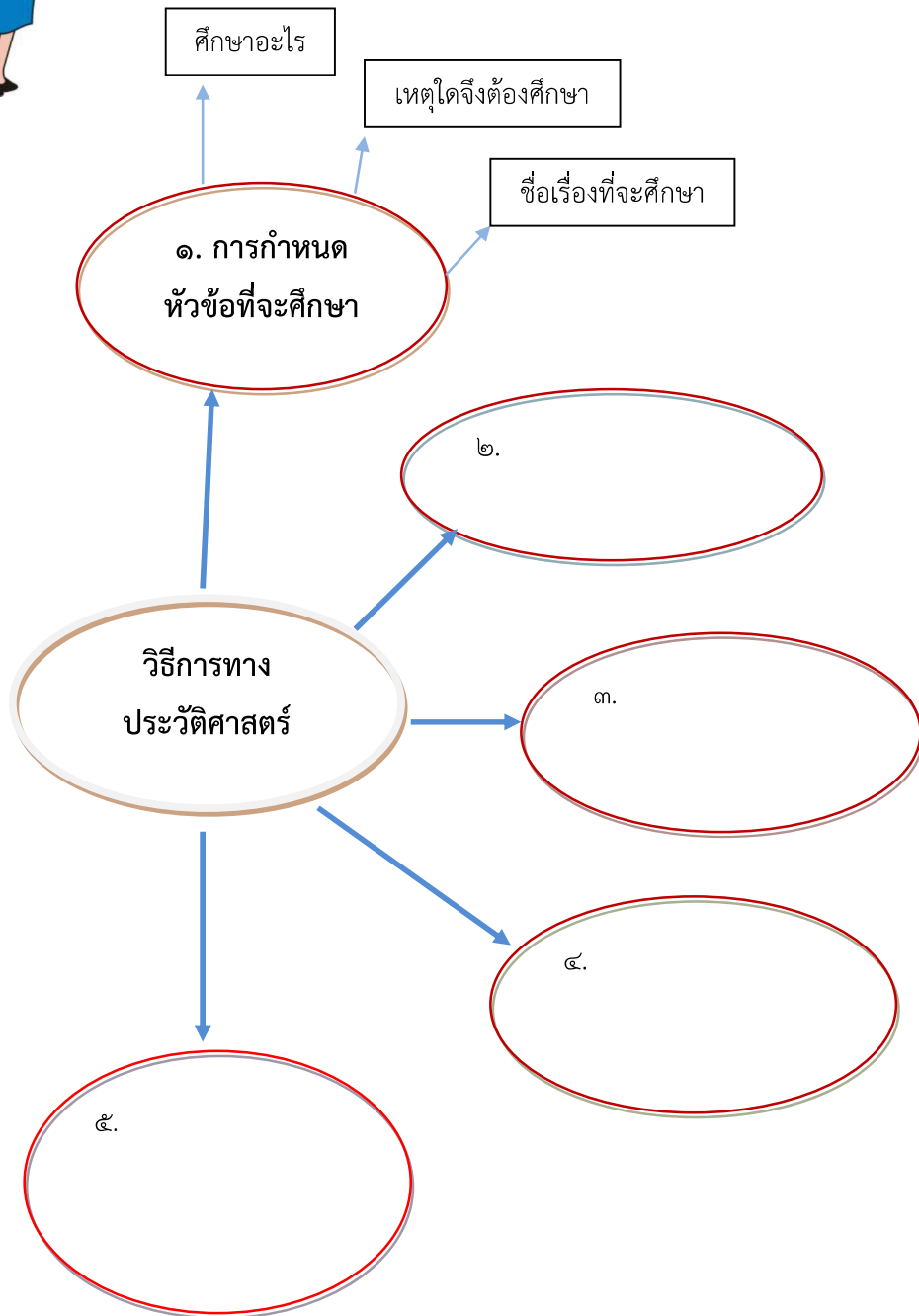
๔.

๕.

ใบงานที่ ๐๑

จากการศึกษานักเรียนคิดว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่.....สมาชิกกลุ่ม.....

ใบงานที่ ๐๒

เพื่อน ๆ เรามาช่วยกันค้นหา
หลักฐานทางประวัติศาสตร์กันเถอะ

เป็นลายลักษณ์อักษร
.....
.....
.....
.....
.....

ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
.....
.....
.....
.....
.....

หลักฐานชั้นต้น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลักฐานชั้นรอง

เป็นลายลักษณ์อักษร
.....
.....
.....
.....
.....

ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
.....
.....
.....
.....
.....

กลุ่มที่.....สมาชิกกลุ่ม.....
.....

ใบงานที่ ๐๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้คำหรือประโยคที่กำหนดให้เขียนได้ภาพเพื่อจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์

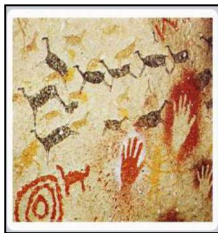
หลักฐานชั้นต้น	หลักฐานชั้นรอง
หลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร	หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

๑.....

๒.....

๓.....

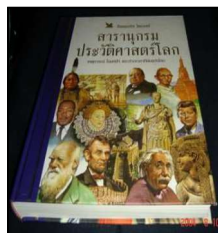

๔.....

๕.....

๖.....

๗.....

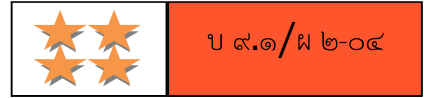

๘.....

๙.....

๑๐.....

ชื่อ-สกุล.....	เลขที่.....	ชั้น.....
----------------	-------------	-----------

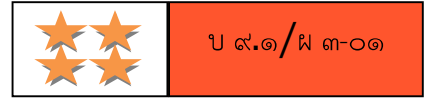
ใบงานที่ ๐๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และจัดทำเป็นรายงาน (ภาพประกอบนักเรียนใช้ภาพถ่ายหรือวาดภาพระบายสีประกอบก็ได้)

Large empty rounded rectangle for drawing or writing.

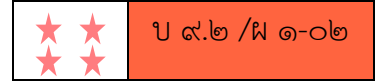
- ๑. แหล่งข้อมูลที่ศึกษา คือ
๒. สถานที่ตั้ง / ที่อยู่ ของแหล่งข้อมูล
๓. รายละเอียดและความสำคัญของข้อมูล คือ

Form for student name and group: กลุ่มที่.....สมาชิกกลุ่ม.....

ใบงานที่ ๐๑

- คำชี้แจง** ให้นักเรียนนำข้อมูลจากการบันทึกการสืบค้นข้อมูลประวัติความเป็นมาท้องถิ่นของสมาชิกกลุ่มทุกคน มาเรียบเรียงนำเสนอ โดยต้องมียอดประกอบต่อไปนี้
๑. ชื่อเรื่อง ให้ใช้ **ท้องถิ่นของเรา (ตามด้วยหัวเรื่องที่ได้รับมอบหมาย)**
เช่น **ท้องถิ่นของเรา“บุคคลสำคัญ”** **ท้องถิ่นของเรา“สถานที่สำคัญ”** ฯลฯ
 ๒. เนื้อหา (อาจใช้รูปแบบการวาดภาพประกอบคำบรรยาย)
 ๓. แหล่งอ้างอิง
 ๔. คณะผู้จัดทำ

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง พัฒนาการมนุษย์ตามยุคสมัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อความ ต่อไปนี้เติมลงใน ที่มีข้อความสัมพันธ์กันพร้อมกับ
ระบายสีกรอบคำตอบให้สวยงาม

๑. มนุษย์ทำเครื่องมือหินกะเทาะที่ขัดเรียบ
๒. มนุษย์มีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง รู้จักการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ
๓. มีการขุดพบหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
๔. มนุษย์ใช้โลหะเป็นเครื่องราง ทำเครื่องประดับ
๕. มนุษย์รู้จักทำคูน้ำคันดิน ขุดบ่อ ขุดคลอง
๖. มนุษย์ทำเครื่องมือเครื่องใช้อาวุธด้วยสำริด เหล็ก
๗. มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติล่าสัตว์ หางของป่าเป็นอาหาร
๘. ทำเครื่องมือ เครื่องใช้อาวุธด้วยหินอย่างง่าย ๆ
๙. รู้จักประดิษฐ์อักษรขึ้นใช้
๑๐. มนุษย์อยู่รวมกันเป็นอาณาจักร มีหัวหน้า มีการปกครอง

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

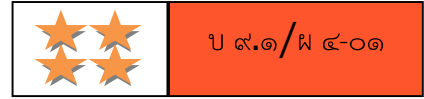
๖.

๗.

๘.

๙.

๑๐.

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาประวัติท้องถิ่น
หน้าชั้นเรียนโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

สมาชิกกลุ่ม

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ใบงานที่ ๐๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่มทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มของตัวเอง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้น

กลุ่ม	รายการประเมิน							รวมคะแนน	ผลการประเมิน	
	พูดเสียงดังฟังชัด	นำเสนอเนื้อเรื่อนน่าสนใจ	ลำดับใจความเหมาะสม	ใช้คำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	แสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบการรายงานได้อย่างเหมาะสมกับเรื่อง	สามารถแก้ปัญหาและจุดให้ผู้ฟังคอยตามได้	ผ่าน		ไม่ผ่าน	
คะแนน	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๓๐			
๑										
๒										
๓										
๔										
๕										

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ ๖๐ ขึ้นไปถือว่าผ่าน หรืออาจใช้เกณฑ์เป็นระดับคุณภาพ ๔, ๓, ๒, ๑ ดังนี้

ระดับ ๔	ดีมาก	คะแนน ๒๓-๓๐	คะแนน
ระดับ ๓	ดี	คะแนน ๑๖-๒๒	คะแนน
ระดับ ๒	พอใช้	คะแนน ๙-๑๕	คะแนน
ระดับ ๑	ปรับปรุง	คะแนน ๐-๘	คะแนน

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

การพูดนำเสนอรายงาน/ผลงานหน้าชั้น

การพูด คือ ทักษะการสื่อสารที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน บ่อยครั้งที่เราอาจจะต้องนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน หรือต้องพูดในที่สาธารณะเพื่อชักจูง รมรงค์ โน้มน้าวใจ หรือประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้คนอื่น ๆ ฟังความสำเร็จในการพูดเพื่อนำเสนออยู่ที่ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเสนอกับผู้ฟัง ซึ่งมีองค์ประกอบด้วยกัน ๓ มิติหลักๆ คือ

๑. **ผู้นำเสนอ** ต้องสร้างก็คือความน่าเชื่อถือ ซึ่งเกิดจากการที่ผู้พูดแสดงตนเป็นผู้มีความรู้ดี มีความตั้งใจดี และแสดงอุปนิสัยที่ดี การสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดกับผู้ฟัง และความมีเหตุผลด้วยหลักฐานที่ดีในการสนับสนุน **มารยาทของการพูด** ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล และไม่พูดจากระโชกโฮกฮาก
- ใช้ถ้อยคำสุภาพไพเราะ และเหมาะสมแก่กาลเทศะ
- กล่าวคำขอโทษเมื่อพูดผิด กล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับการยกย่องชมเชย

และควรพูดอย่างจริงใจ

- ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น แลบลิ้น หาว เป็นต้น
- ไม่ควรพูดอยู่ฝ่ายเดียว ควรเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้พูดหรือแสดงความคิดเห็นบ้าง

ตามความเหมาะสม

- การพูดอธิบาย ควรพูดเรียงลำดับให้ถูกต้องชัดเจน
- ใช้คำลงท้ายให้เหมาะสมแก่ผู้ที่พูดด้วย

๒. **ผู้ฟัง** ทักษะสื่อสารที่สำคัญทักษะหนึ่ง ในชีวิตของเราจะต้องฟังสิ่งต่างๆ มากมาย เช่น ฟังคนพูด ฟังข่าว ฟังคุณครูสอน ฟังเพลง ตลอดจนฟังเสียงสิ่งต่างๆ รอบตัว การฟังสิ่งต่างๆ ผู้ฟังจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน แต่ผู้ฟังควรแยกให้ได้ว่า สิ่งที่ฟังนั้น สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี แล้วนำความรู้ที่ได้จากการฟังไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในการเรียน **มารยาทของการฟัง** ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ตั้งใจฟัง สบตาผู้พูด
- ไม่คุยหรือเล่นในขณะที่ฟัง
- หากมีข้อสงสัย ควรถามเมื่อผู้พูดอนุญาตให้ถาม
- ไม่ส่งเสียงดังรบกวน หรือทำความรำคาญให้แก่ผู้อื่น
- ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น โห่ เป่าปาก ฯลฯ

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ประวัติศาสตร์ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต อดีตของประวัติศาสตร์จะกินเวลานานเพียงใด ยังหาคำตอบที่แน่นอนไม่ได้ บางท่านกล่าวว่าประวัติศาสตร์เริ่มเมื่อมนุษย์รู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกสมัยก่อนที่มนุษย์จะรู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ว่ายุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือบางทีก็เรียกว่า ยุคโบราณคดี เพราะหลักฐานที่ใช้ศึกษาเรื่องต่างๆ ในยุคนี้ เป็นหลักฐานทางด้านโบราณคดี เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ โครงกระดูกมนุษย์ โครงกระดูกสัตว์ ซากเมล็ดพืช ดิน หิน แร่ ภาพเขียนสีตามผนังถ้ำ ฯลฯ

๑. การตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

เมื่อประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว ดินแดนไทยมีมนุษย์อาศัยอยู่แล้ว จะเห็นได้จากการขุดพบเครื่องมือและชิ้นส่วนจากโครงกระดูกของมนุษย์ในยุคนี้ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า

- มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีชีวิตแบบเร่ร่อน เคลื่อนย้ายไปตามแหล่งอาหารต่างๆ ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ และอาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผา เพื่อป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้าย
- เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น มนุษย์รู้จักวิธีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และสร้างบ้าน จึงทำให้มนุษย์เริ่มตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่มีความปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์ เช่น บริเวณหุบเขา บริเวณที่ราบใกล้แม่น้ำ
- ร่องรอยที่มีการขุดพบเช่น เครื่องปั้นดินเผา ที่บ้านโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา การขุดพบโครงกระดูกที่ฝังพร้อมเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องประดับโลหะ พบที่ตำบลโคกพนมดี อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ร่องรอยการสร้างบ้านที่หนองแซงเสา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบกลองมโหระทึกสำริด ที่บ้านทุ่งยั้ง จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นต้น
- การตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย อาจกล่าวได้ว่า เป็นการเริ่มต้นพัฒนาการของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นชุมชน แล้วพัฒนาเป็นหมู่บ้าน เมืองและอาณาจักรในเวลาต่อมา

๒. หลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงพัฒนาการของมนุษย์ที่พบในท้องถิ่น สามารถแบ่งตามลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ ได้ดังนี้

๒.๑ ยุคหิน คือ การจำแนกสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากเครื่องมือของมนุษย์ในยุคนี้ การศึกษาพัฒนาการของมนุษย์ในยุคนี้ จึงศึกษาได้จาก ลักษณะที่พักอาศัย เครื่องมือหิน และ เครื่องใช้ เช่น เครื่องประดับ โครงกระดูก เมล็ดพืช ซากพืช รวมทั้งศิลปะถ้ำที่หลงเหลือเป็นหลักฐาน มาถึงปัจจุบัน เครื่องมือของมนุษย์ยุคหินส่วนใหญ่เป็นหินที่มีลักษณะต่างๆ เช่น หินที่ถูกกะเทาะออกเป็นบางส่วน หรือหินกะเทาะทั้งสองด้าน รวมทั้งหินกะเทาะที่ขัดเรียบ ทำให้มีความคมมากขึ้น เครื่องมือหินเหล่านี้ใช้ในการบด ตัด ฉีก ขูดหรือทุบผลไม้เปลือกแข็ง ที่มนุษย์นำมาเป็นอาหาร รวมทั้งการใช้เป็นเครื่องล่าสัตว์ ยุคหินสามารถแยกได้ ดังนี้

ยุคหินเก่า (Paleolithic Period หรือ Stone Age) อยู่ระหว่าง ๒,๕๐๐,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ในยุคนี้อาศัยอยู่ในถ้ำหรือเพิงผา ยังไม่มีความคิดสร้างที่อยู่อาศัยโดยใช้วัสดุธรรมชาติหรือตั้งรกรากถาวร ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์ หาปลา และเก็บหาผลไม้ในป่า เมื่ออาหารตามธรรมชาติหมดก็อพยพไปหาแหล่งอาหารที่อื่นต่อไป มนุษย์ยุคหินเการู้จักประดิษฐ์เครื่องมืออย่าง หยาบๆ เครื่องมือที่ใช้ทั่วไป คือ เครื่องมือหินกะเทาะ ที่มีลักษณะหยาบ ใหญ่ หนากะเทาะเพียงด้านเดียวหรือสองด้าน ไม่มีการฝนให้เรียบ มนุษย์ยุคหินเการู้จักนำหนังสัตว์มาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม รู้จักใช้ไฟเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ให้แสงสว่างให้ความปลอดภัย และหุงหาอาหาร มีการฝังศพ ทำพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย และมีการนำเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธต่างๆ ของผู้ตายฝังไว้ในหลุมด้วย นอกจากนี้มนุษย์ยุคหินเกายังรู้จักสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งพบภาพวาดตามผนังถ้ำที่ใช้สีฝุ่นสีต่างๆ ได้แก่ สีดำ น้ำตาล ส้ม แดงอ่อน และเหลือง ภาพที่วาดส่วนใหญ่เป็นภาพสัตว์ เช่น วัวกระทิง ม้าป่า กวางแดง เป็นต้น ภาพวาดที่มีชื่อเสียงของมนุษย์ยุคหินเก่าอยู่ที่ถ้ำลาสโก ประเทศฝรั่งเศส

ยุคหินกลาง (Mesolithic Period หรือ Middle Stone Age) อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐- ๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ยุคนี้รู้จักทำเครื่องมือหินที่มีความประณีตมากขึ้นด้วยการกะเทาะผิวด้านใด ด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านออกให้เกิดความคม ทำให้เครื่องมือหินในยุคนี้มีรูปทรงที่เหมาะสมแก่การใช้งานมากขึ้นกว่าเดิม เครื่องมือยุคหินกลางที่พบมีทั้งเครื่องมือสับ ตัด ขูดและทุบ หลักฐานเครื่องมือหินของมนุษย์ในยุคหินกลางพบในทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย โดยพบครั้งแรกในเวียดนาม เรียกว่า **วัฒนธรรมฮั้วบิเนี่ยน** จัดเป็นวัฒนธรรมยุคหินกลางของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งประเทศไทย

ยุคหินใหม่ (Neolithic Period หรือ New Stone Age) อยู่ระหว่าง

๖,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ยุคนี้มีความเจริญทางวัตถุมากกว่ายุคหินกลาง รู้จักควบคุมธรรมชาติมากขึ้น รู้จักพัฒนาการทำเครื่องมือหินอย่างประณีตโดยมีการขัดฝนหินทั้งชิ้นให้เป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ เพื่อให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพในการใช้สอยมากขึ้นกว่าเครื่องมือรุ่นก่อนหน้านี้ เช่น มีดหินที่สามารถตัดเฉือนได้แบบมีดโลหะ มีการต่อค้ำมยาวเพื่อใช้แผ่นหินลับคมเป็นเสียมขุดดิน หรือต่อค้ำมไม้สำหรับจับเป็นขวานหิน สามารถปั้นหม้อดินและใช้ไฟเผา สามารถทอผ้าจากเส้นใยพืชและทอเป็นเชือกทำเป็นแหหรืออวนจับปลา ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่จำแนกมนุษย์ยุคหินใหม่ออกจากมนุษย์ยุคหินกลางก็คือการที่มนุษย์ยุคนี้รู้จักการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น มีการปลูกข้าวและพืชอื่นๆ เช่น ถั่ว พัก บวบ และเลี้ยงสัตว์หลายชนิดมากขึ้น เช่น แพะ แกะ และ วัว ซึ่งก็คองทั้งไว้ใช้งานและเป็นอาหาร

ร่องรอยการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบอยู่ทั่วทุกแห่งในดินแดนไทย เช่น

ภาคเหนือ พบเครื่องมือหินกะเทาะ ที่บ้านแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบเครื่องมือหิน ที่บริเวณฝั่งแม่น้ำโขง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ภาคตะวันตก พบเครื่องมือหิน และเศษภาชนะดินเผา โครงกระดูกและกระดูกสัตว์ ที่บริเวณแม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคใต้ พบเครื่องมือหินกะเทาะ บริเวณถ้ำหลังโรงเรียน จังหวัดกระบี่

ภาคกลาง พบเครื่องมือหินกะเทาะ เช่น ขวานหินกะเทาะ กำไลหินที่บ้านหนองเป่า จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.๒ ยุคโลหะ คือ การจำแนกสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์รู้จักนำโลหะบางชนิด ได้แก่ ทองแดง สังกะสี และเหล็กมาทำเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับ

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดสรุปพัฒนาการของมนุษย์ตามยุคสมัย

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ประวัติศาสตร์ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต อดีตของประวัติศาสตร์จะกินเวลานานเพียงใด ยังหาคำตอบที่แน่นอนไม่ได้ บางท่านกล่าวว่าประวัติศาสตร์เริ่มเมื่อมนุษย์รู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกสมัยก่อนที่มนุษย์จะรู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ว่ายุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือบางทีก็เรียกว่า ยุคโบราณคดี เพราะหลักฐานที่ใช้ศึกษาเรื่องต่างๆ ในยุคนี้ เป็นหลักฐานทางด้านโบราณคดี เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ โครงกระดูกมนุษย์ โครงกระดูกสัตว์ ซากเมล็ดพืช ดิน หิน แร่ ภาพเขียนสีตามผนังถ้ำ ฯลฯ

๑. การตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

เมื่อประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว ดินแดนไทยมีมนุษย์อาศัยอยู่แล้ว จะเห็นได้จากการขุดพบเครื่องมือและชิ้นส่วนจากโครงกระดูกของมนุษย์ในยุคนี้ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า

- มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีชีวิตแบบเร่ร่อน เคลื่อนย้ายไปตามแหล่งอาหารต่างๆ ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ และอาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผา เพื่อป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้าย
- เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น มนุษย์รู้จักวิธีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และสร้างบ้าน จึงทำให้มนุษย์เริ่มตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่มีความปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์ เช่น บริเวณหุบเขา บริเวณที่ราบใกล้แม่น้ำ
- ร่องรอยที่มีการขุดพบเช่น เครื่องปั้นดินเผา ที่บ้านโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา การขุดพบโครงกระดูกที่ฝังพร้อมเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องประดับโลหะ พบที่ตำบลโคกพนมดี อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี ร่องรอยการสร้างบ้านที่หนองแซ่เสา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบกลองมโหระทึกสำริด ที่บ้านทุ่งยั้ง จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นต้น
- การตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย อาจกล่าวได้ว่า เป็นการเริ่มต้นพัฒนาการของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นชุมชน แล้วพัฒนาเป็นหมู่บ้าน เมืองและอาณาจักรในเวลาต่อมา

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา เมือง แคว้น หรืออาณาจักร โบราณในดินแดนไทย โดยเขียนเป็นผังความคิดแล้วนำเสนอหน้าชั้น เมือง แคว้น โบราณในภาคกลาง, และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

เมืองและแคว้นโบราณในดินแดนไทย ได้แก่

ในดินแดนไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๑ เป็นต้นมา มีชุมชนต่างๆได้พัฒนาเป็นเมือง และเมือง บางเมืองพัฒนาขึ้นเป็นแคว้น

เมืองโบราณในดินแดนไทย

เมืองโบราณในดินแดนไทย ประกอบด้วยเมืองสำคัญในภาคต่างๆดังนี้

เมืองโบราณทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเมืองสำคัญได้แก่ เมืองฟ้าแดดสงยาง เมืองจำปาศรี เมืองเสมา และเมืองพิมาย

เมืองโบราณทางภาคกลาง มีเมืองที่สำคัญ ได้แก่ เมืองนครชัยศรี เมืองอู่ทอง เมืองคูบัว เมืองละโว้ และเมืองศรีเทพ

เมืองโบราณทางภาคเหนือ มีเมืองที่สำคัญ ได้แก่ เมืองหริภุญชัย เมืองเชียงใหม่ และเมืองเวียงท่ากาน

เมืองโบราณทางภาคใต้ มีเมืองที่สำคัญ ได้แก่ เมืองเวียงสระสุราษฎร์ธานี เมืองยะรัง ปัตตานี เมืองนครศรีธรรมราช พังดึก พังงาและคลองท่อม กระบี่

แคว้นโบราณในดินแดนไทย

๑. แคว้นทวารวดี (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๖)แคว้นทวารวดีเกิดจากการรวมกลุ่มของเมืองที่ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างทางด้านตะวันตก ได้แก่ เมืองอู่ทอง เมืองคูบัว เมืองนครชัยศรี (นครปฐมเดิม) และเมืองศรีเทพ เมืองเหล่านี้ต่างมีแม่น้ำไหลผ่านทำให้สามารถติดต่อกับเมืองต่างๆได้สะดวก

หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญของแคว้นทวารวดี เช่น ธรรมจักรศิลาที่บึงกาฬหมอบ พระพุทธรูปที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๒. แคว้นละโว้ (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๘) แคว้นละโว้ เกิดจากการรวมกลุ่มของเมืองในบริเวณลุ่มแม่น้ำ ลพบุรี ป่าสัก และปางประกง โดยมีเมืองละโว้เป็นศูนย์กลางของแคว้น

การตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้ละโว้สามารถติดต่อกับเมืองและเมืองท่าต่างๆ หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญของแคว้นละโว้ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ แสดงถึงความเชื่อจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและพระพุทธศาสนา

๓. **แคว้นลังกาสุกะ** (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๔) เกิดจากการรวมตัวกันในบริเวณลุ่มน้ำปัตตานี ศูนย์กลางอยู่ที่ปัตตานี หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญ ได้แก่ เอกสารพื้นเมือง เอกสารจีนที่บันทึกที่บันทึกโดยนักการทูต และมีโบราณวัตถุ เช่น เทวรูป สลูปจำลอง โบราณสถานเมืองยะรังพบที่จังหวัดปัตตานี

๔. **แคว้นศรีวิชัย** (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๖) เกิดจากการรวมตัวของเมืองทางตอนใต้ มีอาณาเขตมีอาณาเขตครอบคลุมทางตอนใต้ มีการขุดพบโบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น พระบรมธาตุไชยา รูปหล่อสำริดพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

๕. **แคว้นตามพรลิงค์** (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔- ๑๘) มีศูนย์กลางอยู่บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน เป็นแหล่งรวมศิลปวัฒนธรรมของอินเดียและลังกา หลักฐานที่แสดงความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ จารึกตำนานห้องถื่น เอกสารจีน ประติมากรรมศิลปะอินเดียใต้ และโบราณสถานต่างๆ

๖. **แคว้นโคตรบูร** (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑- ๑๕) เกิดจากการรวมตัวของเมืองบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขงตอนกลาง ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครพนม ในปัจจุบัน พบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญสิ่งสำคัญ ได้แก่ พระธาตุพนม ที่มีอายุเก่าแก่นับพันปีเป็นที่เคารพบูชาของคนสองฝั่งแม่น้ำโขง

๗. **แคว้นทริภุชชัย** (ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๙) เกิดจากการรวมกลุ่มกันของเมืองในลุ่มน้ำปิงตอนบน โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณของจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน และได้มาเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา จะเห็นได้จากวัดสำคัญเช่น วัดพระธาตุทริภุชชัย วัดจามเทวี (วัดกู่กุด) ความเจริญของแคว้นนี้ได้พัฒนามาเป็นวัฒนธรรมในลุ่มแม่น้ำปิง และลุ่มน้ำวังตอนบน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเช่น สถาปัตยกรรมล้านนา ความเชื่อตามคติพุทธศาสนา

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของแคว้นโบราณ ได้พัฒนาต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ผสมผสานและเปลี่ยนแปลง จนกลายเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน

ใบงานที่ ๑๒

เรื่อง เมืองและแคว้นโบราณในดินแดนไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมชื่อเมืองโบราณในดินแดนไทย ต่อไปนี้

๑. เมืองโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่

.....

.....

๒. เมืองโบราณในภาคกลาง ได้แก่

.....

.....

๓. เมืองโบราณในภาคใต้ ได้แก่

.....

.....

๔. เมืองโบราณในภาคเหนือ ได้แก่

.....

.....

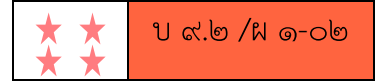
๕. แคว้นโบราณในดินแดนไทย ได้แก่

.....

.....

.....

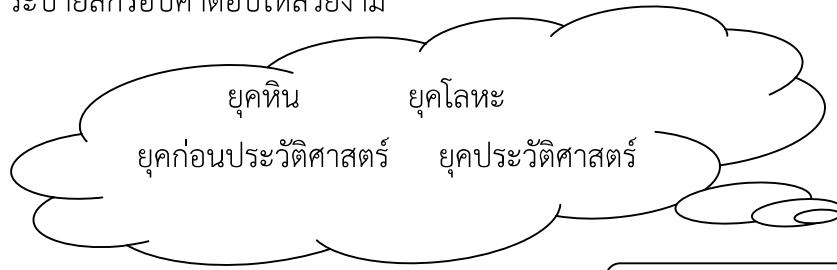
.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง พัฒนาการมนุษย์ตามยุคสมัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อความ ต่อไปนี้เติมลงใน ที่มีข้อความสัมพันธ์กันพร้อมกับ
ระบายสีกรอบคำตอบให้สวยงาม

๑. มนุษย์ทำเครื่องมือหินกะเทาะที่ขัดเรียบ
๒. มนุษย์มีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง รู้จักการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ
๓. มีการขุดพบหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
๔. มนุษย์ใช้โลหะเป็นเครื่องราง ทำเครื่องประดับ
๕. มนุษย์รู้จักทำคูน้ำคันดิน ขุดบ่อ ขุดคลอง
๖. มนุษย์ทำเครื่องมือเครื่องใช้อาวุธด้วยสำริด เหล็ก
๗. มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติล่าสัตว์ หาของป่าเป็นอาหาร
๘. ทำเครื่องมือ เครื่องใช้อาวุธด้วยหินอย่างง่าย ๆ
๙. รู้จักประดิษฐ์อักษรขึ้นใช้
๑๐. มนุษย์อยู่รวมกันเป็นอาณาจักร มีหัวหน้า มีการปกครอง

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘.

๙.

๑๐.

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ประวัติศาสตร์ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต อดีตของประวัติศาสตร์จะกินเวลานานเพียงใด ยังหาคำตอบที่แน่นอนไม่ได้ บางท่านกล่าวว่าประวัติศาสตร์เริ่มเมื่อมนุษย์รู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกสมัยก่อนที่มนุษย์จะรู้จักบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ว่ายุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือบางทีก็เรียกว่า ยุคโบราณคดี เพราะหลักฐานที่ใช้ศึกษาเรื่องต่างๆ ในยุคนี้ เป็นหลักฐานทางด้านโบราณคดี เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ โครงกระดูกมนุษย์ โครงกระดูกสัตว์ ซากเมล็ดพืช ดิน หิน แร่ ภาพเขียนสีตามผนังถ้ำ ฯลฯ

๑. การตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

เมื่อประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว ดินแดนไทยมีมนุษย์อาศัยอยู่แล้ว จะเห็นได้จากการขุดพบเครื่องมือและชิ้นส่วนจากโครงกระดูกของมนุษย์ในยุคนี้ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า

- มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีชีวิตแบบเร่ร่อน เคลื่อนย้ายไปตามแหล่งอาหารต่างๆ ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ และอาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผา เพื่อป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้าย
- เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น มนุษย์รู้จักวิธีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และสร้างบ้าน จึงทำให้มนุษย์เริ่มตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่มีความปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์ เช่น บริเวณหุบเขา บริเวณที่ราบใกล้แม่น้ำ
- ร่องรอยที่มีการขุดพบเช่น เครื่องปั้นดินเผา ที่บ้านโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา การขุดพบโครงกระดูกที่ฝังพร้อมเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องประดับโลหะ พบที่ตำบลโคกพนมดี อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ร่องรอยการสร้างบ้านที่หนองแซ่เสา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบกลองมโหระทึกสำริด ที่บ้านทุ่งยั้ง จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นต้น
- การตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย อาจกล่าวได้ว่า เป็นการเริ่มต้นพัฒนาการของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นชุมชน แล้วพัฒนาเป็นหมู่บ้าน เมืองและอาณาจักรในเวลาต่อมา

๒. หลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงพัฒนาการของมนุษย์ที่พบในท้องถิ่น

สามารถแบ่งตามลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ ได้ดังนี้

๒.๑ ยุคหิน คือ การจำแนกสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากเครื่องมือของมนุษย์ในยุคนี้ การศึกษาพัฒนาการของมนุษย์ในยุคนี้ จึงศึกษาได้จาก ลักษณะที่พิกอาศัย เครื่องมือหิน และ เครื่องใช้ เช่น เครื่องประดับ โครงกระดูก เมล็ดพืช ซากพืช รวมทั้งศิลปะถ้ำที่หลงเหลือเป็นหลักฐาน มาถึงปัจจุบัน เครื่องมือของมนุษย์ยุคหินส่วนใหญ่เป็นหินที่มีลักษณะต่างๆ เช่น หินที่ถูกกะเทาะออกเป็นบางส่วน หรือหินกะเทาะทั้งสองด้าน รวมทั้งหินกะเทาะที่ขัดเรียบ ทำให้มีความคมมากขึ้น เครื่องมือหินเหล่านี้ใช้ในการบด ตัด ฉีก ขุดหรือทุบผลไม้เปลือกแข็ง ที่มนุษย์นำมาเป็นอาหาร รวมทั้งการใช้เป็นเครื่องล่าสัตว์ ยุคหินสามารถแยกได้ ดังนี้

ยุคหินเก่า (Paleolithic Period หรือ Stone Age) อยู่ระหว่าง ๒,๕๐๐,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ในยุคนี้อาศัยอยู่ในถ้ำหรือเพิงผา ยังไม่มีความคิดสร้างที่อยู่อาศัยโดยใช้วัสดุธรรมชาติหรือตั้งรกรากถาวร ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์ หาปลา และเก็บหาผลไม้ในป่า เมื่ออาหารตามธรรมชาติหมดก็อพยพไปหาแหล่งอาหารที่อื่นต่อไป มนุษย์ยุคหินเการู้จักประดิษฐ์เครื่องมืออย่าง หยาบๆ เครื่องมือที่ใช้ทั่วไป คือ เครื่องมือหินกะเทาะ ที่มีลักษณะหยาบ ใหญ่ หนากะเทาะเพียงด้านเดียวหรือสองด้าน ไม่มีการฝนให้เรียบ มนุษย์ยุคหินเการู้จักนำหนังสัตว์มาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม รู้จักใช้ไฟเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ให้แสงสว่างให้ความปลอดภัย และหุงหาอาหาร มีการฝังศพ ทำพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย และมีการนำเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธต่างๆ ของผู้ตายฝังไว้ในหลุมด้วย นอกจากนี้มนุษย์ยุคหินเกายังรู้จักสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งพบภาพวาดตามผนังถ้ำที่ใช้สีฝุ่นสีต่างๆ ได้แก่ สีดำ น้ำตาล ส้ม แดงอ่อน และเหลือง ภาพที่วาดส่วนใหญ่เป็นภาพสัตว์ เช่น วัวกระทิง ม้าป่า กวางแดง เป็นต้น ภาพวาดที่มีชื่อเสียงของมนุษย์ยุคหินเก่าอยู่ที่ถ้ำลาสโก ประเทศฝรั่งเศส

ยุคหินกลาง (Mesolithic Period หรือ Middle Stone Age) อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐- ๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ยุคนี้รู้จักทำเครื่องมือหินที่มีความประณีตมากขึ้นด้วยการกะเทาะผิวด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านออกให้เกิดความคม ทำให้เครื่องมือหินในยุคนี้มีรูปทรงที่เหมาะสมแก่การใช้งานมากขึ้นกว่าเดิม เครื่องมือยุคหินกลางที่พบมีทั้งเครื่องมือสับ ตัด ขุดและทุบ หลักฐานเครื่องมือหินของมนุษย์ในยุคหินกลางพบในทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย โดยพบครั้งแรกในเวียดนาม เรียกว่า **วัฒนธรรมฮั้วบิเนี่ยน** จัดเป็นวัฒนธรรมยุคหินกลางของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งประเทศไทย

ยุคหินใหม่ (Neolithic Period หรือ New Stone Age) อยู่ระหว่าง

๖,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ยุคนี้มีความเจริญทางวัตถุมากกว่ายุคหินกลาง รู้จักควบคุมธรรมชาติมากขึ้น รู้จักพัฒนาการทำเครื่องมือหินอย่างประณีตโดยมีการขัดฝนหินทั้งชิ้นให้เป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ เพื่อให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพในการใช้สอยมากขึ้นกว่าเครื่องมือรุ่นก่อนหน้านี้ เช่น มีดหินที่สามารถตัดเฉือนได้แบบมีดโลหะ มีการต่อด้ามยาวเพื่อใช้แผ่นหินลับคมเป็นเสียมขุดดิน หรือต่อด้ามไม้สำหรับจับเป็นขวานหิน สามารถปั้นหม้อดินและใช้ไฟเผา สามารถทอผ้าจากเส้นใยพืชและทอเป็นเชือกทำเป็นแหหรืออวนจับปลา ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่จำแนกมนุษย์ยุคหินใหม่ออกจากมนุษย์ยุคหินกลางก็คือการที่มนุษย์ยุคนี้รู้จักการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น มีการปลูกข้าวและพืชอื่นๆ เช่น ถั่ว พัก บวบ และเลี้ยงสัตว์หลายชนิดมากขึ้น เช่น แพะ แกะ และ วัว ซึ่งก็คองทั้งไว้ใช้งานและเป็นอาหาร

ร่องรอยการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบอยู่ทั่วทุกแห่งในดินแดนไทย เช่น

ภาคเหนือ พบเครื่องมือหินกะเทาะ ที่บ้านแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบเครื่องมือหิน ที่บริเวณฝั่งแม่น้ำโขง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ภาคตะวันตก พบเครื่องมือหิน และเศษภาชนะดินเผา โครงกระดูกและกระดูกสัตว์ ที่บริเวณแม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคใต้ พบเครื่องมือหินกะเทาะ บริเวณถ้ำหลังโรงเรียน จังหวัดกระบี่

ภาคกลาง พบเครื่องมือหินกะเทาะ เช่น ขวานหินกะเทาะ กำไลหินที่บ้านหนองเป่า จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.๒ ยุคโลหะ คือ การจำแนกสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์รู้จักนำโลหะบางชนิด ได้แก่ ทองแดง สังกะสี และเหล็กมาทำเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับ